

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 240/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ympäristökasvatuksesta koulutuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sofia Vikmanin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 240/2021 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy ympäristö- ja kestävyyskasvatusta varten valmistellun Kestävä koulu -ohjelman toteuttamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kestävyys kasvatuksessa on kouluissa ja oppilaitoksissa paljon hyvää toimintaa ja hyviä käytänteitä.

Kestävyyskasvatuksella on pitkä historia ensin ympäristökasvatuksen, sittemmin kestävän kehityksen kasvatuksen ja kestävyyskasvatuksen käsitteillä puhuen. Kestävyyskasvatuksella tuetaan elinikäistä oppimisprosessia siten, että tiedot, taidot, arvot ja toimintatavat muuttuvat kestäväksi kehitystä tukeviksi. Ekologinen kestävyys on perusta muille kestävyiden näkökulmille. Systemiajattelu, osallisuus ja kriittisyys sekä muutokseen tähtääminen ovat keskiössä.

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan “edistetään luonto- ja ympäristökasvatusta” ja “otetaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus [--) läpileikkaavina teemoina eri koulutusasteilla”. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan v. 2020 kestävän kehityksen, linjauksessa todetaan: ”Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimilla voidaan edistää kulttuurista muutosta, joka on edellytyksenä muutokselle kohti kokonaisvaltaista kestäväksi kehitystä” ja ”Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiä kestävän kehityksen näkökulmien integrointiin kasvatukseen ja koulutukseen”.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus oppia -kehittämisohjelma turvaa tasa-arvoisen alun oppimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kehittämisohjelmaa vuosina 2020–2022. Kehittämisohjelman hankkeilla valmistellaan lainsäädäntöä, pysyviä rahoitusjärjestelyitä sekä yhdenvertaisuutta vahvistavia vaikuttavia käytänteitä ja toimintatapoja, mm. vahvistamalla demokratiakasvatusta ja kestäväksi kehitystä.

Kestävyyskasvatus vastaa monien kansainvälisten ja kansallisten ympäristö- ja koulutuspoliittisten linjausten, suunnitelmien ja ohjelmien vaatimuksiin, esimerkkinä Ilmastovastuun oppimisen toimenpideohjelma (v. 2019) sekä UNESCO:n kestäväksi kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen ESD-linjaukset (v. 2019), joissa nousee vahvasti esille transformatiivisen oppimisen tarve ja vallitsevan järjestelmän tavoitteiden kyseenalaistaminen. Kestävyyskasvatuksen vahvistaminen on äärettömän ajankohtainen: kesäkuussa 2020 julkaistu Suomen raportti Agenda2030-

ohjelman toimeenpanosta kertoo suurimpien haasteiden liittyvän tuotanto- ja kulutustapoihin, ilmastonmuutokseen ja biodiversiteettiin. Agenda2030-tavoitteen 4.7. mukaisesti jokaisen oppijan tulee vuoteen 2030 mennessä saada kestävä kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot koulutuksessa. Tammikuussa 2021 julkaistussa ehdotuksessa kiertotalouden strategiseksi edistämisohjelmaksi tähdätään siihen, että kiertotalous läpäisee eri koulutusasteet ja opettajat osaavat opettaa kiertotaloutta innostavasti ja tulevaisuusorientoituneesti. Valmisteilla on myös kansallinen biodiversiteettistrategia vuoteen 2030.

Opetusministeriö on käynyt toistuvasti keskusteluja Kestävä koulu -hankkeen kanssa ja näkee hankkeen tavoitteet kannatettavina. Rahoituksen osalta valtion talousarviossa ei ole varattuna määrärahaa hankkeen toteuttamiseksi, joten siksi hankkeen valtakunnallistaminen ei ole vielä edennyt.

Helsingissä 4.5.2021

Opetusministeri Jussi Saramo